

17.3.2022 1(14)

Färdplan 2022–2026 för genomförandet av statsrådets principbeslut om utnyttjande och öppnande av information

1. Inledning

Denna färdplan redogör för de centrala åtgärderna i genomförandet av statsrådets principbeslut. Tyngdpunkten ligger på de strategiska åtgärderna för genomförande och på informationshanteringsrelaterade åtgärder som stöder dessa. De åtgärder som gäller styrning och samordning beskrivs på allmän nivå. I syfte att främja dessa åtgärder föreslås strukturer, med hjälp av vilka styrningen och samordningen kan utvecklas. Genomförandet grundar sig på möjliggörande faktorer, som beskriver olika åtgärder som främjar målen. Flera mål har främjats genom verkställandet av lagen om informationshantering (lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019)) och projektet Utnyttja och öppna information, som tillsattes av finansministeriet, men utvecklingen av styrningen och de mer strategiska målen kräver vidare åtgärder.

Frågor som gäller resurstilldelningen behandlas i budgetprocesserna.

Färdplanen bifogas till principbeslutet och utgör ett preliminärt utkast till sådana åtgärder som måste vidtas för att målen ska uppnås. Separata beslut kommer att fattas om åtgärderna. Största delen av åtgärderna kräver separata beslut av respektive myndighet, men eftersom information allt oftare används över sektorsgränserna krävs det också samordning och likriktade åtgärder. Ansvaret för genomförandet kommer att delas upp mellan flera olika aktörer. Därför kommer styrningen av förvaltningsområdet och hela statsförvaltningen i enlighet med lagen om informationshantering att vara i nyckelposition. Dessa strukturer ska stärkas.

Statsrådets principbeslut gäller statsförvaltningen. Det är önskvärt att även den övriga offentliga förvaltningen tar dessa strategiska mål i beaktande och deltar i genomförandet av dem. Väldigt många informationslager är gemensamma för hela den offentliga förvaltningen, och till exempel kommunerna spelar en stor roll i utarbetandet och hanteringen av informationen i dessa.

Färdplanen för genomförandet har behandlats vid flera informationsmöten för intressentgrupper, varav ett var riktat till kommunerna. Målen ansågs vara bra, men särskilt kommunerna önskade att de skulle konkretiseras i form av praktiska åtgärder. Enskilda konkreta åtgärder kan inte presenteras i färdplanen, men de projekt som ska inledas kommer att uppfylla detta önskemål.

Ingen separat lägesbildsanalys har gjorts i samband med beredningen av principbeslutet eller denna färdplan, utan principbeslutet och färdplanen bygger på information om centrala utmaningar och organisationernas nuvarande mål som samlats in från och med 2019.

Företrädarna för kommunerna ombads utvärdera förslagen i förhållande till nuläget. Möjligheter

har identifierats men kommunerna upplever alltfjämt att de inte är tillräckligt väl förtrogna med sina egna eller med andras informationslager. Områden där det fortfarande anses finnas mycket rum för förbättring är interoperabiliteten och informationens kvalitet. Kommunerna upplever att de tills vidare inte tillräckligt väl kan utnyttja informationen och dess möjligheter i digitaliseringen och i andra utvecklingsprocesser.

Med öppnande av information avses att information som produceras eller förvaltas av en offentlig organisation delas så att den kan användas på bredare front jämfört med sitt ursprungliga användningsändamål, såvida inte detta hindras av motiverade skäl.

Nedan ges tre olika exempel på framgångsrika projekt. Alla projekt är alltfjämt under utveckling, men de har redan bevisat att potential kan omvandlas till fungerande lösningar.

Via de gränssnittstjänster som Lantmäteriverket har tagit fram får samhället tillgång till ett brett utbud av uppdaterade geografiska data och kartor. Lantmäteriverkets gränssnitt och data utnyttjas aktivt bland annat av företag, banker, statliga organisationer och kommuner, och gränssnitten snabbar därför upp utvecklingen av dataekosystem avsevärt.
<https://www.maanmittauslaitos.fi/rajapinnat/paikkatiedot> (endast på finska)

Helsinki Region Infoshare (HRI) är Helsingfors, Esbo, Vanda och Grankulla städers gemensamma tjänst för öppna data, där all data får användas fritt. Att öppna information har redan flera år hört till den grundläggande verksamheten för städerna i huvudstadsregionen. HRI fungerar som stödtjänst när det gäller att främja både öppnande och utnyttjande av information.
<https://hri.fi/sv/>

eOppiva är en plattform för digital inläring som är avsedd för hela statsförvaltningen och som också innehåller kurser som är öppna för alla. HAUS kehittämiskeskus Oy:s plattform innehåller fler än hundra webbkurser om allt från gemensamma kompetensområden, såsom kommunikationsfärdigheter, till specialkompetensområden, såsom upphandlingsverksamhet. Fler än 50 000 användare har avlagt olika eOppiva-kurser. <https://www.eoppiva.fi/>

På följande sida presenteras alla de delområden som principbeslutet omfattar.

Bild 1. Statsrådets principbeslut om utnyttjande och öppnande av information.

2. Styrning, samordning och samarbete

I principbeslutet har tre mål satts upp för detta delområde. De fokuserar på den allmänna styrningen och samordningen av informationspolitiken:

1. Åtgärderna för att utnyttja och öppna information styrs och samordnas nationellt.
2. Lagar, förordningar och bestämmelser ska förtydligas samt principer och riktlinjer förenhetligas för att möjliggöra ett effektivare utnyttjande av informationen.
3. Det pågår omfattande samarbete för utnyttjande och öppnande av information över sektorsgränserna mellan den offentliga, privata och den frivilliga sektorn samt dessutom på det internationella planet.

Styrningen har upplevts vara bristfällig och skrankorna mellan ministerierna höga. Riksdagen förutsatte i sitt uttalande om den informationspolitiska redogörelsen (SRR 7/2018 rd) att statsrådet ska vidta åtgärder för att definiera ansvarsfördelningen vid statsrådet i fråga om de informationspolitiska utvecklingsåtgärderna så att befogenhetsgränserna mellan ministerierna inte stör utvecklingsarbetet och ledningen av det, som behöver stärkas avsevärt. Dessa mål anknyter till ovannämnda ställningstagande av riksdagen, och avsikten är att det ska genomföras genom nedanstående struktur.

Syftet är inte att föreslå nya lösningar utan att säkerställa att de nya fungerande strukturerna är rätt miljö för att diskutera dessa och förbereda behövliga lösningar. Följande struktur föreslås för genomförandet av riksdagens uttalande och de ovannämnda målen:

- Ministerarbetsgruppen för utveckling av digitaliseringen, dataekonomin och den offentliga förvaltningen ansvarar för den politiska styrningen av utnyttjandet och öppnandet av information (https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitukseen-uusi-digitalisaation-datatalouden-ja-julkisen-hallinnon-kehittamisen-ministerityoryhma?languageld=sv_SE). Ministerarbetsgruppen samordnar på statsrådsnivå åtgärder och lägesbilder som hänför sig till digitaliserings- och informationspolitiken, teknologipolitiken och dataekonomin. Därtill samordnar gruppen olika utvecklingsprojekt. Ministerarbetsgruppen drar bland annat upp behövliga politiska riktlinjer när det gäller genomförandet av strategier och program för utveckling av den offentliga förvaltningen, produktivitetsarbetet inom den offentliga sektorn, beredningen av riktlinjer för kommunpolitiken, utvecklingen av teknologipolitiken, de digitala tjänsterna och dataekonomin samt ledningen av informationspolitiken.
- Den strategiska samarbetsgruppen för informationshantering och digitalisering inom den offentliga förvaltningen ansvarar för styrningen av arbetet med att utnyttja och öppna information (<https://vm.fi/hankesivu?tunnus=VM141:00/2020>) Beslutet att tillsätta denna samarbetsgrupp bygger på 7 § i lagen om informationshantering (906/2019), där det konstateras att finansministeriet ska ombesörja att det för samordningen av samarbetet mellan den offentliga förvaltningens informationshantering och produktionen av informations- och kommunikationstekniska tjänster har ordnats arbetsmetoder

och samarbetsförfaranden för myndigheter vid statliga ämbetsverk och inrättningar samt för kommunala myndigheter.

- Därtill ansvarar varje ministerium inom sitt eget förvaltningsområde för att fullgöra de styrningsskyldigheter som följer av lagen om informationshantering och andra styrningsskyldigheter som anknyter till informationshantering.

Utöver den centraliserade styrningen och samordningen ska alla aktörer dessutom aktivt utveckla sin egen sektor. I Frankrike finns det till exempel en särskild informationsdirektör vid varje ministerium. Samma trend kan ses också inom företagsfältet. Denna typ av lösningar bör eftersträvas också inom statsrådet. Varje ministerium ska ha en högre tjänsteman som ansvarar för informationshanteringen, en informationsdirektör. Informationsdirektören ska ansvara för verkställigheten av lagen om informationshantering, styrningen av informationspolitiken, främjandet av kunskapsbaserad ledning, riktlinjerna för dataekonomin samt andra strategiska och politiska åtgärder som anknyter till utnyttjande av information inom sitt eget förvaltningsområde.

Finansministeriet ansvarar för utvecklingen av den allmänna lagstiftningen, medan ansvaret för den sektorsvisa lagstiftningen ligger hos respektive ministerium. Lagstiftningen, eller tolkningen av den, orsakar tidvis hinder för utnyttjandet av information. Samtidigt uppskattar aktörerna också lagstiftningen, eftersom den förtydligar verksamhetsmiljön (exempelvis dataskyddet).

I mål nummer 2 konstateras att "lagar, förordningar och bestämmelser ska förtydligas samt principer och riktlinjer förenhetligas för att möjliggöra ett effektivare utnyttjande av informationen". Dessa mål genomförs redan genom lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019). Offentlighetslagen håller på att uppdateras. Ett lagstiftningsprojekt för möjliggörande av automatiskt beslutsfattande pågår för tillfället. I detta läge anses det inte finnas behov av några nya allmänna lagar, men utvecklingen ska följas upp regelbundet. Därtill pågår för tillfället även flera sektorsvisa lagstiftningsprojekt som påverkar informationspolitikens innehåll.

3. Informationshantering och strategiska mål

Kärnan i genomförandet av principbeslutet utgörs av åtgärderna i anslutning till strategier, verksamhet och informationshantering. De är indelade i gemensamma åtgärder, sektorsvisa åtgärder och åtgärder som är specifika för varje organisation. Många olika åtgärder pågår på alla nivåer i Finland. I denna färdplan skildras dessa endast med hjälp av några exempel.

Informationsstyrningen har stor betydelse för genomförandet, men aktörerna efterlyser även mer bindande rekommendationer och lagstiftning till stöd för sina egna åtgärder. Detta har framkommit både under remissbehandlingen och i samband med olika workshoppar. Aktörerna upplever att de behöver informationsstyrning både för att utveckla sitt eget kunnande och till stöd för den diskussion som ska föras med intressentgrupperna. De anser att det alljämt finns stora skillnader i förståelsen av informationens värde, betydelse och möjligheter. Alla de nedannämnda målen ska också vara förknippade med informationsstyrning.

Informationsstyrning ska finnas att tillgå i fråga om både de allmänna principerna och de sektorsvisa målen.

Goda exempel och mer avancerade aktörers erfarenheter har upplevts vara till stor nytta. Exempelen behöver inte komma från den egna sektorn. De ska utgöra en del av genomförandet i all beredning. Möjligheter att dela med sig av erfarenheter ska ordnas antingen som engångsevenemang eller i form av samarbetsnätverk, som det redan finns ett antal av inom den offentliga förvaltningen. Det har ibland varit utmanande för nykomlingar att hitta dessa evenemang och nätverk. Exempel och erfarenheter har använts som grund även för detta beredningsarbete.

Betydelsen av samarbete har betonats i beredningen. Samarbete behövs i all utveckling, inläring och vardaglig verksamhet. Många trender lyfter fram behovet av samarbete. De problem som måste lösas blir allt mer komplicerade och kräver allt oftare inte bara data som finns inom den egna organisationen utan även data som finns hos andra organisationer. Samarbete har konstaterats vara till nytta när det gäller att lära sig och testa ny teknik. Få aktörer har själva tillräckliga resurser för att kunna följa och testa alla nya tekniska lösningar.

De tillvägagångssätt som beskrivs ovan har inte upprepats separat under varje punkt, men det gäller att i samband med genomförandet skapa förutsättningar för användningen av dessa.

Beskrivning av hur målen genomförs

Mål som gäller strategin och genomförandet:

1. Kundernas behov och en förbättrad kundorientering är utgångspunkten för att utnyttja och öppna information.
2. Informationens samhällsvärde och verkningsfullhet samt nyttan av att utnyttja och öppna information har identifierats och följs upp.
3. Organisationernas strategi stöder arbetet med att utnyttja och öppna information.
4. Informationen utnyttjas ansvarsfullt och spridningen av falsk information i samhället bekämpas.

Mål som gäller informationshanteringen:

1. Informationsmiljöerna är kända och informationslagren lätta att hitta och tydligt beskrivna.
2. De centrala nationella informationslagren har identifierats och deras data kan utnyttjas centraliserat.
3. Informationen som ska utnyttjas är interoperabel och högkvalitativ i enlighet med nationella kvalitetskriterier.
4. Informationen finns tillgänglig genom programmeringsgränssnitten (API), som utnyttjas aktivt och utvecklas i enlighet med API-principerna för den offentliga förvaltningen.
5. Datasäkerhets- och dataskyddsriskerna har identifierats och säkra användningsrutiner skapats för att göra det möjligt att utnyttja och öppna information.

Det finns många kopplingar mellan målen, och man skulle t.o.m. kunna konstatera att en topporganisation inom utnyttjande av information bör sträva efter att kunna uppnå dem alla. Även om inget informationshanteringsmål kan nonchaleras helt och hållet gäller det för organisationerna att fokusera på ett eller några mål exempelvis i ett utvecklingsprojekt. Valet ska bygga på de mål som satts upp för genomförandet. Nedan beskrivs genom exempel vilka mål i anslutning till genomförandet som har samband med vilka informationshanteringsmål.

Bild 2. Förutsättningar för att stärka kundorienteringen

Principen om kundorienterat förfarande gäller i synnerhet olika tjänster. Kundens administrativa börda kan minskas avsevärt till exempel genom mer automatiserade eller på annat sätt proaktiva tjänster. De baserar sig på utnyttjandet av information som finns hos myndigheterna. Dessa tre mål som gäller informationshanteringen är grundläggande. Därtill behöver exempelvis interoperabiliteten utvecklas. Datasäkerheten och dataskyddet ska säkerställas i alla situationer.

Bild 3. Förutsättningar för att kunna identifiera fördelar inom organisationen

Inom den offentliga förvaltningen finns det i regel goda förutsättningar för identifieringen av informationslager, eftersom deras uppbyggnad och delvis även innehåll baserar sig på lag.

Vid beredningen av lagstiftningen ska en konsekvensbedömning göras. Trots detta utgångsläge utgör den samlade informationsmiljön inom den offentliga förvaltningen en komplicerad helhet. Informationslagrens innehåll förändras med tiden. För att potentiella fördelar ska kunna identifieras måste det finnas en djup förtrogenhet med informationslagren, och de ska också vara lätta att hitta.

Bild 4. Förutsättningar för att sätta upp ett strategiskt mål för organisationen

Tillräckliga informationslager är ett livsvillkor för organisationerna. Detta syns dock tills vidare sällan i deras strategier. Informationslagret är väldigt ofta nära förknippat med utförandet av aktörens grundläggande uppgift. Alla händelser och beslut förs in i informationslagren (registren) och behandlas automatiskt. För att kunna identifiera detta läge måste man vara väl förtrogen med sina egna informationslager och sådana informationslager som finns hos andra aktörer.

Bild 5. Förutsättningar för ansvarsfull användning

Alla organisationer ska i all behandling av uppgifter värna om datasäkerheten och skyddet av personuppgifter med beaktande av de risker som de utsätts för. Det är utgångspunkten och grunden för en ansvarsfull användning av information. Hoten blir allt fler och nya tekniker utmanar hela tiden gamla metoder. Kontinuerliga satsningar är A och O.

Principbeslutet kommer i sista hand att genomföras av ämbetsverken och de övriga organisationerna inom statsförvaltningen. De ansvarar för sin egen informationshantering och verksamhetsutveckling. Olika centraliserade eller gemensamma tjänster är till hjälp och

kan också möjliggöra en förändring som på grund av organisationens egna åtgärder annars inte skulle vara möjlig. Exempelvis Valtori erbjuder denna typ av tjänster. Nya gränssnittstekniker gör det också lättare att komma åt information och tjänster som finns hos ett annat ämbetsverk. Tjänster som stöder genomförandet köps också in från marknaden.

Alla mål ska också vara förknippade med centraliserade åtgärder som stärker eller underlättar genomförandet. Alla mål är inte det, och i vissa fall måste åtgärderna effektiviseras. Finansministeriet samordnar de centraliserade åtgärderna. Åtgärderna beskrivs nedan.

Centraliserade åtgärder för genomförande

De mål som satts upp för strategin och genomförandet är för närvarande i regel otillräckliga. Största delen av dem inleds senare genom separata beslut:

1. Kundernas behov och en förbättrad kundorientering är utgångspunkten för att utnyttja och öppna information.

Centraliserade åtgärder: För tillfället finns det inga åtgärder som fokuserar särskilt på förhållandet mellan kundernas behov och informationen. Finansministeriet har tillsatt ett program för främjande av digitalisering (digiprogram) med målet att ta fram omfattande digitala tjänster för medborgarna och företagen. Utvecklingen av tjänsterna är förknippad med frågor som gäller utnyttjande av information. Detta samband kunde stärkas till exempel i projekt som genomförs under följande regeringsperiod så att tväradministrativa serviceprocesser som är kritiska ur samhällets och medborgarnas synvinkel granskas ur perspektivet för utnyttjande av informationsflöden och kundorienterad information.

2. Informationens samhällsvärde och effektivitet samt nyttan av att utnyttja och öppna information har identifierats.

Centraliserade åtgärder: Denna fråga har tangerats i flera beredningsprocesser. Till exempel strävade man i det nationella genomförandet av direktivet om öppna data efter att bedöma konsekvenserna av öppnandet av data. Vissa utredningar har gjorts om detta men tills vidare inga forskningsprojekt där frågan skulle undersökas på lång sikt. Inte heller på internationell nivå har det forskats nämnvärt i detta. Inga bedömningsverktyg har heller utvecklats till hjälp för organisationerna. Såväl långsiktig forskning som utveckling av verktyg för bestämning och uppföljning av informationens värde skulle kunna inledas under 2023.

3. Organisationernas strategi stöder arbetet med att utnyttja och öppna information.

Centraliserade åtgärder: Vikten av att utnyttja och öppna information har beaktats i varierande omfattning i organisationernas strategier. Stödmaterial och eventuellt kurser bör tas fram för detta syfte. Ett alternativ som bör övervägas är att år 2023 eller senare inleda ett gemensamt projekt, där flera organisationers strategiarbete för att utnyttja och öppna information stöds samtidigt genom centraliserad finansiering. Projektet kan gå ut

på både samarbete och separat stöd för respektive organisation. Det finns goda erfarenheter av denna typ av projekt, exempelvis när det gäller utvecklingen av organisationernas datasäkerhet och elektroniska förvaltning.

- Informationen utnyttjas ansvarsfullt och spridningen av falsk information i samhället bekämpas.

Centraliserade åtgärder: Vikten av att informationen används ansvarsfullt i myndighetsverksamhet framhävs i lagstiftningen om användning och utlämnande av information, som är relativt detaljerad. Trots det är utlämnande av information alltid förknippat med vissa risker för att informationen kan användas för fel ändamål eller förfalskas. Även sammanslagning av information har ansetts medföra eventuella risker. Spridning av desinformation eller felaktig information har väckt reaktioner inom förvaltningen, men de åtgärder som vidtagits har varit lösryckta. Det finns således ett behov av en gemensam beredningsprocess för att förhindra eller minimera skador till följd av missbruk. Säkerhetsmyndigheterna och de ansvariga ministerierna spelar en central roll i beredningen, men den bör ändå omfatta hela statsförvaltningen och i den mån det är möjligt även den övriga offentliga förvaltningen.

Genomförandet av de mål som gäller informationshanteringen har till många delar inletts särskilt genom verkställigheten av lagen om informationshantering. Genomförandet har även främjats inom ramen för projektet Utnyttja och öppna information. Nedan hänvisas till arbetspaketen för projektet. Projektet fortsätter till utgången av 2022.

- Informationsmiljöerna är kända och informationslagren lätta att hitta och tydligt beskrivna.

Centraliserade åtgärder: En informationshanteringskarta (lagen om informationshantering, 6 § 1 punkten) har sammanställts, och den kommer att utgöra grunden för detta mål. Informationen ska kompletteras i följande skede i fråga om beskrivningarna för att göra det lättare att identifiera och hitta informationsmiljöerna. I genomförandet av EU:s dataförvaltningsakt (DGA) ska det utses en ansvarig myndighet som erbjuder hjälp med att hitta information, och ett register över informationslager ska också sammanställas till stöd för detta. I Finland kommer detta att utgöras av informationshanteringskartan. I arbetspaket 2 inom projektet Utnyttja och öppna information har en modell som främjar tillgången till information tagits fram. De pågående åtgärderna räcker i detta skede till för genomförandet av målet, men det är viktigt att se till att de fortgår även efter att projekten har avslutats.

- De centrala nationella informationslagren har identifierats och deras data kan utnyttjas centraliserat.

Centraliserade åtgärder: Det har funnits centraliserade register i Finland i närmare 60 år, och flera av dem har en stark och tydlig ställning. I fråga om vissa register finns dock fortfarande, trots den lagstiftning som ligger till grund, utmaningar när det gäller uppdateringen av registerdata och till vissa delar även när det gäller insamlingen av nya uppgifter. I fråga om vissa register har användarna tappat förtroende för

informationens kvalitet. Även nya register håller på att byggas upp, och risken finns att samma problem kan uppstå i fråga om dem. Flera åtgärder måste vidtas för att förbättra situationen. Till de viktigaste hör att skapa en situation där alla parter gynnas av att informationen lagras centraliserat. Kommunerna har upplevt att förpliktelserna är orättvisa. Detta kräver flera olika åtgärder. Spelreglerna måste ses över. Utvecklade gränssnitt och tydligare prissättningsprinciper och villkor för utlämnande av information gör det lättare att utnyttja informationen och sporrar förhoppningsvis aktörerna till att uppdatera informationen. I genomförandet av EU:s dataförvaltningsakt (DGA) ska det utses en ansvarig myndighet som erbjuder hjälp med att utnyttja information. I det nationella genomförandet lönar det sig att överväga även andra åtgärder för att effektivisera utnyttjandet.

3. Informationen som ska utnyttjas är interoperabel och högkvalitativ i enlighet med nationella kvalitetskriterier.

Centraliserade åtgärder: Informationens interoperabilitet har varit ett insatsområde som fortsätter att utvecklas inom ramen för många projekt. Behovet av att använda information för andra ändamål än det ursprungliga har blivit en ny utmaning. I det fortsatta arbetet gäller det att fästa större vikt vid detta. Inom den offentliga förvaltningen administreras betydande, ofta centraliserade, informationslager av olika myndigheter. Därtill finns det stora mängder splittrad information som hänför sig till olika myndigheters verksamhet. Information och register är områden som regleras mycket detaljerat genom lagstiftning. Flera informationslager med basdata och andra betydande informationslager har inrättats redan för flera decennier sedan, och det sätt på vilket de administreras och uppdateras kan bygga på tillvägagångssätt som användes redan då. Dessa informationslager bör betraktas som nationellt viktigt kapital, som måste värnas om och administreras. En nationell debatt kunde med fördel initieras för att diskutera hur man vill att dessa centrala nationella informationslager ska utvecklas samt hur de ska utnyttjas och administreras på 2030-talet. En ram för bedömning av informationens kvalitet inklusive kvalitetskriterier har sammanställts i arbetspaket 3 inom ramen för projektet Utnyttja och öppna information, och Statistikcentralen har ansvarat för utvecklingen av denna. Kvalitetsramen kommer att införas i hela den offentliga förvaltningen.

4. Informationen finns tillgänglig genom programmeringsgränssnitten (API), som utnyttjas aktivt och utvecklas i enlighet med API-principerna för den offentliga förvaltningen.

Centraliserade åtgärder: I arbetspaket 4 inom projektet Utnyttja och öppna information har API-principer för den offentliga förvaltningen tagits fram som stöd för arbetet med att utveckla programmeringsgränssnitt ur samarbets-, interoperabilitets- och återanvändningssynvinkel. Följande fas blir att genomföra dessa principer på både strategisk och praktisk nivå. Ett problem kan bli att det i fortsättningen används så många olika API-gränssnitt och filformat i distributionen och utlämnandet av information att interoperabiliteten blir lidande.

5. Datasäkerhets- och dataskyddsriskerna har identifierats och säkra användningsrutiner skapats för utnyttjandet och öppnandet av information.

Centraliserade åtgärder: Anvisningar och verksamhetsmodeller för utveckling av datasäkerheten har tagits fram i samarbete mellan experter på digital säkerhet inom den offentliga förvaltningen (VAHTI). Arbetet bygger på långa traditioner och bedrivs alltså mycket aktivt. Informationens ökade betydelse och spridningen av nya gränssnitt (framför allt API) är exempel på områden som kräver nya åtgärder och anvisningar och som det måste satsas på under den närmaste framtiden. Ansvarsfrågorna måste ses över allteftersom det blir allt vanligare att information används över organisationsgränserna.

4. Säkerställande av förutsättningar

Följande mål har identifierats som möjliggörande faktorer:

1. Resurstilldelningen till utnyttjande och öppnande av information är tillräcklig.
2. Omfattande stöd för och handledning i att utnyttja och öppna information finns att tillgå i olika former.
3. Kunskapsnivån för att utnyttja och öppna information är hög och det finns tydliga utbildningsvägar för kompetensutveckling.
4. Öppna plattformar, utvecklingsmiljöer och verktyg står till buds för utnyttjandet och öppnandet av information.

Samma möjliggörande faktorer gäller även för annat utvecklingsarbete, men i detta sammanhang analyseras de i synnerhet med tanke på utnyttjande av information. Riksdagen förutsatte i sitt uttalande om den informationspolitiska redogörelsen ([SRR 7/2018 rd](#)) att statsrådet ska vidta behövliga åtgärder för att främja medborgarnas förståelse för digitalisering och artificiell intelligens och stärka den kompetens som behövs för att utveckla branschen och höja den internationella konkurrenskraften på olika utbildningsstadier och inom olika vetenskapsgrenar.

Nedan beskrivs ett antal centraliserade åtgärder, som hänför sig till de ovannämnda åtgärderna:

1. Resurstilldelningen till utnyttjande och öppnande av information är tillräcklig.

Centraliserade åtgärder: För närvarande finns ingen särskild finansiering att tillgå. Avgiftsfria centraliserade tjänster erbjuds exempelvis inom ramen för suomi.fi-tjänsterna. Varje organisation ansvarar för resurstilldelningen. Projekten finansieras genom särskild finansiering inom de fastslagna ramarna. Särskild finansiering är en kraftig styrmetod för att uppnå målen.
2. Omfattande stöd för och handledning i att utnyttja och öppna information finns att tillgå i olika former.

Centraliserade åtgärder: För närvarande finns stöd att tillgå i varierande grad. Guider och eOppiva-kurser har börjat beredas och delvis publicerats. De är öppna för alla. Dessa åtgärder och kommunikationen i anslutning till dem måste fortgå. I genomförandet av EU:s dataförvaltningsakt (DGA) ska det bedömas vilka stödåtgärder som på nationell nivå måste vidtas för att målen i akten ska uppnås.

3. Kunskapsnivån när det gäller att utnyttja och öppna information är hög och det finns tydliga utbildningsvägar för kompetensutveckling.

Centraliserade åtgärder: Informationsrelaterade utbildningsprogram erbjuds vid utbildningsinstitutionerna, och programutbudet kommer enligt planerna att öka under de närmaste åren. Kursutbudet, i synnerhet i eOppiva-miljön, kommer att utökas. Kurserna ska så långt som möjligt vara öppna för alla. De interna utbildningarna inom statsförvaltningen erbjuder tills vidare inga tydliga utbildningsvägar, men målet är i första hand att bygga upp helheter av dessa utbildningar. Kunskapsnivån måste höjas. Den ska förutom genom utbildning också främjas exempelvis genom samutveckling och åtgärder för att stärka kommunikationen.

4. Öppna plattformar, utvecklingsmiljöer och verktyg står till buds för utnyttjandet och öppnandet av information.

Centraliserade åtgärder: Verktyg erbjuds för att främja informationens interoperabilitet och för att öppna och utnyttja information. Webbplatsen avoindata.fi erbjuder en plattform för publicering av information. Webbtjänsten suomi.fi och servicekanalen innehåller åtskilliga verktyg och gränssnitt för utnyttjande av information. Användningen av gemensamma verktyg och plattformar ska främjas genom satsningar på kommunikation och stödåtgärder. Det är viktigt att fortsätta utveckla dessa och att överväga behovet av att bygga upp nya plattformar.

5. Tidslinje för genomförandet

Vidstående tidslinje beskriver ungefärligen de pågående projekten (med blått) och de projekt som kommer att inledas (med gult). Beslut om dessa kommer att fattas senare.

För tillfället genomförs principbeslutet i synnerhet genom verkställigheten av lagen om informationshantering och genom de åtgärder som hör till projektet Utnyttja och öppna information. Projektet har tillsatts för perioden 2020–2022. Innehållet i de fyra arbetspaketen inom projektet färdigställs i slutet av 2021, och till de centrala åtgärder som ska vidtas år 2022 hör att planera genomförandet och säkerställa dess kontinuitet.

De planerade projekten som markerats med gult kan inledas år 2023 eller senare.